

*М. Я. Купчак, А. В. Саміло**Львівський державний університет безпеки життєдіяльності*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОТОВНОСТІ СЛУЖБОВЦІВ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДО ПРОФЕСІЙНОГО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ З АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Проблема. Активна науково-теоретична і практична діяльність із розробки стратегії і тактики боротьби з тероризмом перебуває в центрі уваги представників юриспруденції, політології, психології, соціології, а також інших галузей науки. Водночас недостатньо вивчена педагогічна проблема щодо визначення специфіки професійної підготовки та забезпечення готовності майбутніх службовців цивільного захисту до виконання професійних завдань у сфері антитерористичної діяльності. Основним результатом освітнього процесу закладів вищої освіти повинна стати не система знань, умінь і навичок сама по собі, а готовність до сучасних інтелектуальних, соціально-правових, комунікативних, інформаційних практик що забезпечить здатність та вміння використовувати сукупність знань з обраної спеціалізації, базові знання з різних напрямів, в тому числі правової підготовки, зокрема у сфері антитерористичної діяльності.

Мета. Визначити інноваційні форми та методи професійної підготовки та забезпечення готовності майбутніх службовців цивільного захисту до виконання професійних завдань у сфері антитерористичної діяльності.

Методи. Методами дослідження обрано: теоретичні – вивчення психолого-педагогічної та юридичної літератури з досліджуваної проблеми, опрацювання документів і нормативних матеріалів із метою уточнення змісту професійної підготовки та забезпечення готовності службовців цивільного захисту до професійного виконання завдань у сфері антитерористичної діяльності; багатокритеріальний системний аналіз і проблемно-цільовий синтез для визначення провідних дефініцій дослідження і теоретичного обґрунтування педагогічних інновацій у підготовці службовців цивільного захисту до професійного виконання завдань у сфері антитерористичної діяльності, зокрема засобів ІКТ, проблемних освітніх технологій, КШГ; емпіричні – педагогічне спостереження, анкетування, опитування, бесіди, методи експертного оцінювання, тестування, педагогічне моделювання, прогнозування з метою вивчення та діагностики стану готовності службовців цивільного захисту до професійного виконання завдань у сфері антитерористичної діяльності.

Результати. Професійна підготовки та забезпечення готовності службовців цивільного захисту до виконання професійних завдань у сфері антитерористичної діяльності повинна відбуватися в умовах злагодженого навчально-виховного процесу із застосуванням інноваційних підходів в освітньому процесі. Така підготовка стає більш реальною і цілеспрямованою за умови застосування проблемних освітніх технологій. Найбільш ефективними їх складовими є такі групи методів інноваційного навчання, із обов'язковим застосуванням засобів ІКТ: моделювання; проектування; дослідницькі. Важливим в процесі підготовки службовців цивільного захисту та забезпечення їх готовності до виконання професійних завдань у сфері антитерористичної діяльності має бути практичне відпрацювання кризових ситуацій під час командно-штабної гри. У зв'язку з цим розроблено алгоритм проведення командно-штабної гри, який включає такі етапи: формувальний – формування робочого складу групи командно-штабної гри; підготовчий – підготовка для проведення командно-штабної гри; основний – проведення командно-штабної гри; підсумковий – аналіз командно-штабної гри, визначення загальної оцінки та оцінки кожного учасника командно-штабної гри.

Висновок. Забезпечення готовності майбутніх службовців цивільного захисту до виконання професійних завдань у сфері антитерористичної діяльності можливе за умови впровадження в освітній процес закладів вищої освіти безпеки життєдіяльності інноваційних форм та методів професійної підготовки в умовах злагодженого навчально-виховного процесу. До них належать проблемні освітні технології із обов'язковим впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, а також практичне відпрацювання кризових ситуацій шляхом проведення командно-штабної гри, що сприяє активізації пізнавальної діяльності у курсантів та студентів, підвищує їх ініціативність, формує креативне мислення, почуття відповідальності за прийняті управлінські рішення.

Ключові слова: готовність до професійного виконання завдань, професійна підготовка, службовці цивільного захисту, антитерористична діяльність, проблемні освітні технології, командно-штабна гра.

Вступ. Безперервне зростання терористичної активності констатує загрозливе для усього світу явище, що вийшло на новий щабель свого згубного, протиправного розвитку. Тероризм, хоча й існував у всі історичні епохи, але у ХХІ ст. набув специфічної модифікації без вимірної форми сучасного насильства [9]. За даними Глобального індексу тероризму, у світі за період з 2000 до 2015 року внаслідок вчинення понад 70 тисяч терористичних актів загинуло більше 170 тисяч осіб [10]. В індексі щодо стану глобального тероризму в 2017 році (The Global Terrorism Index 2017), оприлюдненому Інститутом економіки та миру, Україна отримала 6,557 балів, і таким чином перебуває на 17-му місці у світі за рівнем впливу тероризму, розташувавшись між Таїландом і Суданом. Україна має в рейтингу найбільш загрозливе становище з-поміж усіх країн, розташованих у Європі. [11].

За масштабом і формами прояву протистояння тероризму, в Україні поки що не вироблено достатньо ефективних методів боротьби, що зумовлює потребу держави у висококваліфікованих і професійно підготовлених фахівцях у сфері антитерористичної діяльності, у тому числі і службовців цивільного захисту.

Цьому сприяє реалізація завдань професійної підготовки, що забезпечує розвиток особистості, готової до плідної, результативної та ефективної діяльності в сучасних умовах, яка б володіла системою професійно орієнтованих знань, дій і навичок, а також вирізнялася сформованістю та зрілістю професійно значущих якостей відповідно до її кваліфікації [3]. Це потребує нових підходів до розроблення змісту, методів і форм підготовки фахівців цивільного захисту у сфері антитерористичної діяльності, впровадження в освітній процес інноваційних технологій, постановки чітких завдань у визначенні цілей професійної підготовки, що забезпечить готовність службовців цивільного захисту до професійного виконання завдань у сфері антитерористичної діяльності.

Постановка проблеми. Активна науково-теоретична і практична діяльність щодо розроблення стратегії і тактики боротьби з тероризмом перебуває в центрі уваги юристів, політологів, психологів, соціологів, а також спеціалістів з інших галузей науки. Водночас недостатньо вивчена педагогічна проблема щодо визначення специфіки професійної підготовки та забезпечення готовності майбутніх службовців цивільного захисту до виконання професійних завдань у сфері антитерористичної діяльності. Основним результатом освітнього процесу закладів вищої освіти має стати не система знань, умінь і навичок сама по собі, а готовність випускників до

сучасних інтелектуальних, соціально-правових, комунікативних, інформаційних практик, що забезпечить їхню здатність і вміння використовувати сукупність знань з обраної спеціалізації, базові знання з різних напрямів, у тому числі і знання з правової підготовки та у сфері антитерористичної діяльності [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Серед сучасних досліджень, присвячених проблемі тероризму, основу становлять наукові праці М. Бірюкової, В. Будкіна, О. Будницького, Б. Дженкінса, У. Лакера, У. Макбрайда, О. Уткіна та ін. У дослідженні проблем тероризму та його впливу на громадську думку досконаліми ідеями вирізняються наукові дослідження М. Беляєва, С. Кара-Мурзи, Д. Корецького, К. Соколова та ін.

Вагомі наукові пошуки стосовно проблематики підготовки фахівців до професійної діяльності, а також забезпечення їхньої готовності до професійної діяльності були предметом вивчення низки науковців, які визначали теоретико-методичні проблеми навчання професійно орієнтованих дисциплін, психолого-педагогічні підходи до формування майбутніх фахівців (І. Бех, Н. Бібік, С. Гончаренко, Р. Гуревич, В. Демченко, І. Зязюн, М. Коваль, М. Кусій, Н. Ничкало, Л. Романишина, А. Семенова, Ю. Швалб та ін.); особливості організації навчально-виховного процесу у військових закладах вищої освіти досліджували: М. Коваль, М. Нещадий, В. Ягупов; питання професійної підготовки фахівців цивільного захисту до дій у екстремальних та надзвичайних умовах вивчалися: О. Биковим, В. Гусевим, М. Корольчуком та ін.

Проте, не применшуючи роль і значення цих праць, зауважимо, що проблема забезпечення готовності службовців цивільного захисту до професійного виконання завдань у сфері антитерористичної діяльності не була предметом окремого комплексного і системного дослідження, як у педагогічній та в юридичній науках, що й зумовило вибір теми і опрацювання вказаної проблематики.

Мета статті – визначення інноваційних форм і методів професійної підготовки та забезпечення готовності майбутніх службовців цивільного захисту до виконання професійних завдань у сфері антитерористичної діяльності.

Шляхи вирішення проблеми. Антитерористична діяльність і протистояння терористичним виявам на території України має ґрунтуватися, насамперед, на законодавчо визначених на національному рівні принципах з урахуванням основних положень Глобальної контртерористичної стратегії ООН та Контртерористичної стратегії Європейського Союзу [10]. Міжнародне співробітництво України з питань боротьби з тероризмом має здійснюватися шляхом: продовження

практики приєднання відповідно до законодавства України до міжнародних договорів щодо протидії тероризму, укладених у рамках ООН, інших міжнародних організацій, членом яких є Україна; взаємодії з ЄС у сфері боротьби з тероризмом, відповідно до норм міжнародного права; координації, вдосконалення та розширення взаємодії суб'єктів боротьби з тероризмом із правоохоронними органами і спеціальними службами іноземних держав, антитерористичними структурами ООН, НАТО, ЄС та іншими міжнародними організаціями, що здійснюють боротьбу з тероризмом, на підставі міжнародних договорів; укладення міжнародних договорів про співробітництво у сфері боротьби з тероризмом між суб'єктами боротьби з тероризмом та відповідними органами іноземних держав; налагодження постійного обміну досвідом із відповідними органами іноземних держав та міжнародними організаціями [2].

Кожна держава намагається виробити ефективну політику для захисту своїх громадян від загроз тероризму, але досить часто така політика проводиться занадто жорстко, порушуючи при цьому основні права людини. В умовах надзвичайних ситуацій спецслужби наділяються широкими повноваженнями і мають доступ до банківських рахунків, прослуховування розмов, стежать за листуванням в Інтернеті тощо. Активність держави у боротьбі з тероризмом має передбачати не лише силові методи, а й превентивні гуманні заходи, що вкрай важливо у правовому демократичному суспільстві для охорони людського життя. У цьому контексті професійна підготовка та забезпечення закладами вищої освіти готовності майбутніх службовців цивільного захисту до виконання професійних завдань у сфері антитерористичної діяльності розглядається як підготовка до розв'язання проблем правоохоронного характеру.

Професійна підготовка фахівців цивільного захисту ДСНС має забезпечувати засвоєння знань, умінь і навичок, якими курсантам та студентам необхідно оволодіти і навчитися застосовувати їх у подальшій практичній діяльності, що, в свою чергу, потребує постійного оновлення форм і методів організації навчально-виховного процесу [1]. Основним завданням закладів вищої освіти (ЗВО) щодо підготовки конкурентоспроможних фахівців цивільного захисту є формування правових компетентностей у сфері антитерористичної діяльності, необхідних їм у подальшій професійній діяльності щодо проведення антитерористичних операцій [6]. Виконання цього завдання потребує пошуку шляхів удосконалення професійної правової підготовки у сфері антитерористичної діяльності на основі сучасних методологічних підходів, прогресивних інноваційних методів навчання, зокрема засобами ін-

формаційно-комунікаційних технологій, осучаснених програм і концепцій правової та військової підготовки, наукових досягнень тощо.

З метою посилення ролі правової освіти у забезпеченні готовності майбутніх службовців цивільного захисту до виконання професійних завдань з антитерористичної діяльності вдосконалюється методика викладання правих дисциплін. Забезпечення готовності службовців цивільного захисту до виконання професійних завдань у сфері антитерористичної діяльності вимагає від ЗВО певного набору і змісту навчальних предметів, стрункої системи, взаємозв'язки і послідовності введення, визначення знань, умінь і навичок, якими має володіти майбутній фахівець у вказаній сфері. Таким чином, готовність службовців цивільного захисту до виконання професійних завдань у сфері антитерористичної діяльності – це здатність використовувати сукупність знань і вмінь з обраної спеціалізації, включаючи ґрунтовні знання щодо антитерористичної діяльності, а також базові знання з різних напрямів правової та військової підготовки, навички самоосвіти, спроможність швидко оновлювати знання, опановувати новітні технології [3].

Організація та забезпечення діяльності службовців цивільного захисту до виконання професійних завдань у сфері антитерористичної діяльності передбачає набуття ними навичок виконувати професійно-службові повноваження щодо участі у заходах, пов'язаних із запобіганням і ліквідацією наслідків терористичних актів та мінімізацією їх проявів під час проведення антитерористичних операцій. У зв'язку з цим Державною службою України з надзвичайних ситуацій у 2017/2018 навчальному році відновлено на базі ЗВО у сфері цивільного захисту підготовку осіб начальницького складу служби цивільного захисту і працівників органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС у сфері антитерористичної діяльності [8].

У Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності для курсантів і студентів за спеціальністю «Пожежна безпека» розроблено та впроваджено в освітній процес навчальну дисципліну «Сучасні терористичні загрози». Професійна підготовки службовців цивільного захисту до виконання професійних завдань у сфері антитерористичної діяльності здійснюється на виконання Наказу ДСНС від 09 вересня 2013 р. № 589 «Про організацію підготовки осіб начальницького складу служби цивільного захисту та працівників органів управління і підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту у сфері антитерористичної діяльності» [7] та відповідно до Конвенції Ради Європи про за-

побігання тероризму, Кодексу цивільного захисту України, Концепції боротьби з тероризмом, Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про боротьбу з тероризмом», а також інших нормативно-правових актів у сфері боротьби з тероризмом.

Професійна підготовки службовців цивільного захисту до виконання професійних завдань у сфері антитерористичної діяльності здійснюється за чотирма напрямками:

- організаційні основи боротьби з тероризмом в Україні, що охоплює знання: правових засад і принципів боротьби з тероризмом в Україні; особливостей діяльності антитерористичного центру при СБУ та координаційних груп АТЦ при регіональних органах СБУ; повноважень та організаційної взаємодії суб'єктів боротьби з тероризмом; законодавства щодо правового та соціального захисту осіб, які беруть участь у боротьбі з тероризмом, та постраждалих від терористичного акту, а також відповідальності за участь у терористичній діяльності;
- діяльність ДСНС у сфері боротьби з тероризмом, що включає знання, вміння, навички щодо: виконання завдань координаційної групи ДСНС з питань антитерористичної діяльності, її функцій та обов'язків посадових осіб з організації та забезпечення ефективної діяльності ДСНС України у сфері боротьби з тероризмом; організації заходів із запобігання терористичним актам;
- антитерористична операція та порядок її проведення, що передбачає знання, вміння і навички здійснювати швидко та своєчасне реагування на загрозу або вчинення терористичного акту;
- міжнародне співробітництво у сфері боротьби з тероризмом потребує належного рівня знань міжнародної нормативно-правової бази у сфері боротьби з тероризмом, та вміння їх застосовувати на практиці, брати участь у міжнародних навчаннях за державними урядовими програмами.

Професійна підготовки службовців цивільного захисту до виконання професійних завдань у сфері антитерористичної діяльності має відбуватися в умовах злагодженого навчально-виховного процесу із застосуванням інноваційних підходів. Вона стає більш реальною та цілеспрямованою за умови застосування не репродуктивних, а проблемних освітніх технологій, моделювання навчально-професійних дій і ситуацій, повсякденної діяльності, проведення семінарів, практичних відпрацювань, дискусій, «круглих столів», «мозкових штурмів», а особливо проблемно-діалектичного вивчення дисциплін теоретичної та практичної підготовки у сфері

антитерористичної діяльності, що дає змогу курсантам і студентам побачити предметні й соціальні аспекти майбутньої професійної діяльності [1]. Проблемні освітні технології створюють обстановку практичного розв'язання конкретних антитерористичних завдань і ставлять курсанта та студента на місце фахівця майбутнього посадового призначення. Це сприяє розвитку в них: самостійності щодо можливості приймати обгрунтовані рішення; активізації творчого потенціалу; практичного застосування набутих знань, умінь, навичок; почуття відповідальності за прийняті рішення, їх виконання і наслідки.

Застосування інноваційних підходів в освітньому процесі вимагає осучаснення змісту, форм, методів проблемних освітніх технологій із обов'язковим упровадженням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), а саме: мультимедійні технології, технології з використанням електронних ресурсів, інформаційні ресурси глобальної мережі Інтернет, пакети педагогічного програмного забезпечення для організації навчальної діяльності («Віртуальний університет»), інформаційно-довідкові системи «Ліга-закон» і «НаУ-онлайн», а особливо інформаційно-пошукову систему «Законодавство України».

Найбільш ефективними складовими проблемних освітніх технологій у процесі професійної підготовки службовців цивільного захисту до виконання професійних завдань у сфері антитерористичної діяльності є такі групи методів інноваційного навчання, із обов'язковим застосуванням засобів ІКТ:

- моделювання – моделювання ситуації, що виникає під час виконання посадових обов'язків щодо участі у заходах, пов'язаних із запобіганням та ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій, їх мінімізації під час проведення антитерористичних операцій;
- проектування – розроблення проектів щодо боротьби з тероризмом, включаючи управлінські рішення органів і підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту в конкретних ситуаціях, що виникають на практиці;
- дослідницькі – вивчення вітчизняних і зарубіжних джерел, довідкової літератури, публікацій у ЗМІ, нормативно-правової бази України, включаючи міжнародні договори, ратифіковані Верховною Радою України, її співставлення та порівняння із законодавством інших держав щодо проведення антитерористичної політики, а також запобігання терористичним злочинам та усунення їх негативних наслідків.

Важливим у процесі підготовки службовців цивільного захисту та забезпечення їх готовності до виконання професійних завдань у сфері антите-

рористичної діяльності має бути практичне відпрацювання кризових ситуацій під час командно-штабної гри (далі - КШГ). Мета проведення КШГ полягає в активізації пізнавальної діяльності, розвитку навичок самоосвіти, підвищенні ініціативності та активності на заняттях, формуванні креативного мислення, підвищенні злагодженості та взаємодії під час виконання змодельованих завдань у сфері антитерористичної діяльності, зокрема стосовно участі в заходах щодо запобігання, мінімізації та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, що пов'язані із технологічними терористичними

професійного виконання завдань у сфері антитерористичної діяльності, проведення аналізу причин їх виникнення, а також визначення шляхів щодо їх вирішення [5].

Для досягнення поставленої мети та завдань викладання навчальної дисципліни «Сучасні терористичні загрози» ми розробили алгоритм проведення КШГ, який включає чотири етапи: формувальний, підготовчий, основний, підсумковий.

Графічно алгоритм проведення КШГ відображено на рисунку 1.

Рисунок 1 – Алгоритм проведення командно-штабної гри

проявами та іншими видами терористичної діяльності під час проведення антитерористичних операцій (далі – НС ТТП) [7].

Основними завданнями проведення КШГ є:

- поглиблення теоретичних знань і набуття практичних навичок з організації та здійснення заходів цивільного захисту у сфері антитерористичної діяльності, готовність до дій за призначенням у різних режимах функціонування єдиної державної системи у сфері цивільного захисту (далі – ЄДС ЦЗ);
- відпрацювання злагодженості та оперативності в роботі в разі загрози та виникнення НС ТТП, реагування на них та ліквідації їх наслідків у мирний час і в особливий період;
- моделювання сценаріїв розвитку НС ТТП та визначення стану готовності функціональних і територіальних підсистем ЄДС ЦЗ та їх ланок до вирішення завдань у сфері антитерористичної діяльності;
- дослідження проблемних практичних питань, які можуть призвести до зниження рівня готовності службовців цивільного захисту до

Формувальний етап передбачає формування робочого складу групи КШГ: керівник – викладач, що проводить лекційні та семінарські заняття; експерти у складі 2 фахівців-практиків, обізнаних у сфері права, законодавства, антитерористичної діяльності; група – курсанти та студенти випускного курсу (бакалаврату). Керівник та експерти КШГ відповідальні за якість підготовки та проведення заняття.

Підготовчий етап спрямований на підготовку для проведення КШГ, яка включає розроблення керівником КШГ необхідної для її проведення документації: план проведення заняття, в якому детально має бути описано навчальну мету, завдання, законодавчу та довідкову літературу у сфері антитерористичної діяльності; проект плану дій змодельованої ситуації, який включає сценарій змодельованої загрозової ситуації та поетапність проведення «антитерористичної операції», розподіл ролей у КШГ; обґрунтування проблемних питань, варіанти дій, які потрібно вирішити під час заняття та загальний порядок проведення навчання; витяги законодавства у

сфері антитерористичної діяльності. Керівник та експерти КШГ організують підготовку місць проведення навчання, забезпечення курсантів і студентів матеріалами та іншими ресурсами, необхідними для виконання практичних завдань, здійснюють контроль за підготовкою і проведенням практичних занять та оцінюють практичні дії курсантів і студентів, узагальнюють зауваження для розгляду на семінарських заняттях.

Основний етап передбачає проведення КШГ. Під час КШГ керівнику та експертам рекомендовано спостерігати за курсантами і студентами, оцінюючи їхні дії у змодельованих кризових ситуаціях за такими критеріями: ініціативність і творчість під час виконання поставлених завдань; знання законодавства та правової літератури; вміння аналізувати та співставляти факти; приймати швидкі, логічні, послідовні та правильні рішення з посиланням на відповідні норми чинного законодавства; вміння та затрат часу на складення процесуальних документів.

Підсумковий етап включає аналіз керівником та експертами КШГ, визначення загальної оцінки та оцінки кожного учасника КШГ за такими критеріями: швидкість та правильність прийнятих рішень, вміння їх приймати у командній грі, швидкість реакції, якість і зміст розроблених учасниками практичного заняття процесуальних документів, знання норм чинного законодавства у сфері антитерористичної діяльності. Керівник КШГ на підсумковому занятті наголошує на допущених помилках і формулює курсантам і студентам завдання самоаналізу щодо усунення виявлених під час КШГ недоліків, систематизує та узагальнює виконані роботи й, у формі дискусії та обговорення, формулює правильне вирішення поставленого завдання. За результатами КШГ керівник складає відповідну оцінкову відомість і визначає стан готовності майбутніх службовців цивільного захисту до професійного виконання завдань у сфері антитерористичної діяльності.

Висновки. Забезпечення готовності службовців цивільного захисту до професійного виконання завдань з антитерористичної діяльності у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності здійснюється під час викладання правових дисциплін, а особливо – навчальної дисципліни «Сучасні терористичні загрози» і потребує впровадження в освітній процес ЗВО безпеки життєдіяльності інноваційних форм і методів професійної підготовки в умовах злагоженого навчально-виховного процесу. До них належать проблемні освітні технології із обов'язковим застосуванням ІКТ, а також практичне відпрацювання кризових ситуацій шляхом проведення КШГ, що сприяє активізації пізнавальної діяльності у курсантів і студентів, підви-

щує їхню ініціативність, формує креативне мислення, почуття відповідальності за прийняті управлінські рішення.

Список літератури:

1. Коваль М. С., Кусій М. І. Упровадження інноваційних технологій у навчальний процес Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2012. № 29. С. 387–392.

2. Концепція боротьби з тероризмом : схвалена Указом Президента України від 25 квітня 2013 року № 230/2013. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/230/2013>. (дата звернення: 19.10.2018).

3. Купчак М. Я. Підготовка майбутніх експертів з екології у вищих навчальних закладах засобами інформаційно-комунікаційних технологій : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / М. Я. Купчак. – Львів, 2018. – 20 с.

4. Купчак М. Я., Повстин О. В. Правова освіта в системі органів і підрозділів служби цивільного захисту України: мета, завдання та методи здійснення. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*. 2017. №15. С. 215-221.

5. Наказ Державної служба України з надзвичайних ситуацій від 29.01.2014 №44 (з основної діяльності) «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо підготовки та проведення командно-штабних навчань». URL: <http://www.dsns.gov.ua/ua/Nakazi/62103.html>. (дата звернення: 10.11.2018).

6. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20 березня 2003 року № 638-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/638-15>. (дата звернення: 07.10.2018).

7. Про організацію підготовки осіб начальницького складу служби цивільного захисту та працівників органів управління і підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту у сфері антитерористичної діяльності : наказ ДСНС від 09 вересня 2013 р. № 589. URL: <http://www.dsns.gov.ua>. (дата звернення: 04.11.2018).

8. Про опрацювання проектів документів : лист Департаменту реагування на надзвичайні ситуації ДСНС від 27 грудня 2016 року № 17-19497/171. URL: <http://www.dsns.gov.ua>. (дата звернення: 04.11.2018).

9. Саміло А. В. Тероризм: антропологічно-правовий аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.12 / А. В. Саміло. – Львів, 2015. – 18 с.

10. Саміло А. В., Купчак М. Я. Імплементація норм міжнародного права у сфері боротьби з тероризмом у правоохоронну систему України. *Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції «Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах» м. Львів, ЛДУ ВС, 9 листопада 2018 р.* 2018.

11. Global Terrorism Index: Україна – 17-та у світі за рівнем тероризму. URL: <https://zbruc.eu/node/73103>. (дата звернення: 29.09.2018).

References:

1. Koval. M. S, Kusiya M. I. Implementation of innovative technologies in the educational process of the Lviv State University of Life Safety. Modern information technologies and innovative methods of training in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems. 2012. № 29. P. 387–392.

2. The Concept of the Fight against Terrorism: Approved by the Decree of the President of Ukraine dated April 25, 2013 No. 230/2013. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/230/2013>. (last accessed: 19.10.2018).

3. Kupchak M. Ya. Preparation of future experts on ecology in higher educational institutions through means of information and communication technologies: author's abstract. dis ... Candidate ped Sciences: 13.00.04 / M. Ya. Kupchak. – Lviv, 2018. – 20 p.

4. Kupchak M. Ya., Povstin O. V. Legal education in the system of bodies and units of the Civil Protection Service of Ukraine: purpose, tasks and methods of implementation. *Visnyk of Lviv State University of Life Safety*. 2017. № 15. Pp. 215–221.

5. Order of the State Service of Ukraine for Emergencies from January 29, 2014, №44 (on main activity) "On Approval of Methodological Recommendations for the Preparation and Conduct of Command-Staff Exercises". URL: <http://www.dsns.gov.ua/ua/Nakazi/62103.html>. (last accessed: 10/11/2018).

6. On Combating Terrorism: Law of Ukraine dated March 20, 2003 No. 638-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/638-15>. (last accessed: 10/07/2018).

7. Про організацію підготовки осіб начальницького складу служби цивільного захисту та працівників органів управління і підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту у сфері антитерористичної діяльності : наказ ДСНС від 09 вересня 2013 р. № 589. URL: <http://www.dsns.gov.ua>. (last accessed: 04.11.2018).

8. On the elaboration of draft documents: a letter of the Department of Emergency Response of the SSNS dated December 27, 2016, № 17-19497 / 171. URL: <http://www.dsns.gov.ua>. (last accessed: 04.11.2018).

9. Samilo A. V. Terrorism: anthropological-legal aspect: author's abstract. dis ... Candidate lawyer Sciences: 12.00.12 / A. V. Samilo. – Lviv, 2015. – 18 p.

10. Samilo A.V., Kupchak M. Ya. Implementation of International Law Standards in the Sphere of Terrorism in the Ukrainian Law Enforcement System. The collection of abstracts of the international scientific-practical conference "Theory and practice of counteracting crime in modern conditions", Lviv, LSU, November 9, 2018, 2018.

11. Global Terrorism Index: Ukraine is the 17th in the world in terms of terrorism. URL: <https://zbruc.eu/node/73103>. (last accessed: 09/29/2018).

M. Ya. Kupchak, A. V. Samilo

PROVIDING OF PREPAREDNESS OF CIVIL PROTECTION SPECIALISTS TO PROFESSIONAL IMPLEMENTATION OF ANTI-TERRORIST ACTIVITY TASKS

Problem. Active scientific, theoretical and practical activities in developing strategies and tactics for combating terrorism are at the center of attention of law, political science, psychology, sociology, as well as other branches of science. At the same time, the pedagogical problem with regard to determining the specificity of vocational training and ensuring the readiness future civil servants to perform professional tasks in the field of antiterrorist activity is not sufficiently studied. The main result of the educational process of higher education institutions should not be the system of knowledge, skills and abilities itself, but the readiness for modern intellectual, social-legal, communicative, informational practices that will provide the ability and ability to use a set of knowledge of the chosen specialization, basic knowledge from different directions, including legal training, including in the field of antiterrorist activity.

Goal. Identify innovative forms and methods of training and ensure the readiness of future civil servants to carry out their professional tasks in the field of antiterrorist activity.

Methods. The research methods were chosen: theoretical ones - the study of psychological and pedagogical and legal literature on the problem under study, the processing of documents and normative materials in order to clarify the content of vocational training and to ensure the readiness of civil protection officers to professional fulfillment of tasks

in the field of antiterrorist activity; multicriteria system analysis and problem-oriented synthesis to determine the leading definitions of research and the theoretical substantiation of pedagogical innovations in the training of civil defense officers for professional accomplishment of tasks in the field of antiterrorist activity, in particular ICT tools, problem educational technologies, ICT; empirical - pedagogical observation, questionnaires, interviews, interviews, expert assessment methods, testing, pedagogical modeling, forecasting for the purpose of studying and diagnosing the state of readiness of civil protection officers for professional implementation of tasks in the field of antiterrorist activity.

Results. Professional training and ensuring the readiness of civil servants to perform their professional tasks in the field of antiterrorist activity should take place in a coherent educational process using innovative approaches in the educational process. Such training becomes more realistic and purposeful, subject to the use of problematic educational technologies. The most effective of their components are the following groups of methods of innovation training, with the use obligatory ICT tools: modeling; designing; research. Important part of the process of training civil servants and ensuring their readiness to carry out professional tasks in the field of counter-terrorism activities is the practical elaboration of crisis situations during the command-and-control game. In connection with this, an algorithm of command-and-control game is developed, which includes the following stages: molding - formation of the working group of the command-staff team; preparatory - preparation for the command-staff game; the main thing is to conduct a command-and-control game; the final is an analysis of the command-and-control game, the definition of the overall assessment and evaluation of each participant in the team-based game.

Conclusion. Ensuring the readiness of future civil servants to fulfill their professional tasks in the field of antiterrorist activity is possible provided that the educational institutions of the higher education institutions implement the safety of life forms of innovative forms and methods of vocational training in a coherent educational and training process. They include problem-based educational technologies with the mandatory implementation of information and communication technologies, as well as the practical development of crisis situations through a team-led game that promotes cognitive activity among cadets and students, increases their initiative, forms creative thinking, responsibility for management decisions taken.

Key words: readiness for professional fulfillment of tasks, professional training, civil protection officers, antiterrorist activity, problem educational technologies, command-and-staff game.